

Viitorul începe luni

IOANA PĂRVULESCU predă literatură română modernă la Facultatea de Litere din București. A fost timp de 18 ani redactor la *România literară*, unde a scris săptămânal. La Editura Humanitas a inițiat și coordonat colecția „Cartea de pe noptieră“.

SCRIERI: *Lenevind într-un ochi* (1990), *Alfabetul doamnelor* (1999), *Prejudecăți literare* (1999), *Întoarcere în Bucureștiul interbelic* (2003, ediția a II-a, 2007), *În intimitatea secolului 19* (2005), *În Țara Miticilor* (2007, ediția a II-a, 2008), *Întoarcere în secolul 21* (2009), *Viața începe vineri* (2009), *Cartea întrebărilor* (2010), *Lumea ca ziar. A patra putere: Caragiale* (2011).

TRADUCERI: Angelus Silesius, *Călătorul heruwimic / Cherubinischer Wandersmann* (ediție bilingvă 1999 și 2007), Maurice Nadeau, *Să fie binecuvântați* (2002), Laurent Seksik, *Consultația* (2007), Rainer Maria Rilke, *Îngerul păzitor* (2007).

ANTOLOGII: *De ce te iubesc. Paradoxurile iubirii în poezia lumii* (2006), *Intelectuali la cratiță. Amintiri culinare și 50 de rețete* (2012).

Ioana
Pârvulescú
Viitorul începe luni

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Mihail Coșulețu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Ioana Vilcu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PÂRVULESCU, IOANA

Viitorul începe luni / Ioana Pârvulescu. – București: Humanitas, 2012

ISBN 978-973-50-3852-6

821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

O viață s-a scurs, a început alta, apoi astalaltă s-a scurs, a început a treia și așa fără sfârșit.

(replca Lizei când își vede portretul de copil –
Dostoievski, *Demonii*)

PROLOG

Fii binevenit în viața mea, cititorule!
Pentru tine, care te afli în viitor, va fi de mult trecută și de tot moartă lumea asta, dar aici și acum, nimeni nu se poate adresa altei persoane dacă nu i se prezintă mai întâi. Permite-mi, așadar, să mă supun acestui obicei, să-ți întind o mână peste timp, să o strâng prietenește pe-a ta și să-ți spun fără întârziere că numele meu este Pavel Mirto. Dacă sună puțin ciudat e pentru că unul dintre bunicii mei a venit din Sicilia, din Mirto. Bucureștii sunt plini de oameni din toate părțile lumii și poți auzi în el limbi și nume de tot soiul. În acest București pestriț, am văzut lumina zilei la 18 mai, când înflorește liliacul și, cum astăzi e 18 mai, aș vrea să sper că-mi urezi, de acolo, din timpul tău, *La mulți ani!* Dar oricât de mulți ani mi-ai dori, n-o să-mi ajungă ca să mă întâlnesc cu domnia ta altfel decât prin aceste rânduri din care să ne înfruptăm amândoi, ca și cum te-aș invita la o cină sărbătorească. Împlinesc 30 de ani. Am motive să-mi petrec ziua de naștere cu un om din viitor, nu cu unul din prezent, și le vei afla la timpul lor. Aș vrea să știu cât mai multe despre tine, cine ești, câți ani ai, dacă ești retras sau îți place să-ți petreci aniversarea

în tovărășia altora, dacă ai ceas, dacă ești pus pe căpățuială sau ai o fire boemă, dacă ești însurat și, în genere, dacă însurătoarea mai e la modă pe la voi, și câte altele. Aș face orice, chiar un pact cu diavolul, ca să mă întâlnesc cu tine peste timp: ori să vin eu să te vizitez, ori, mai bine, să te găzduiesc aici, la mine, cred că e destul de confortabil. Desigur, în caz că ești, cititorule, o cititoare, lucrurile se schimbă puțin și o asemenea familiaritate din partea mea nu-și are locul. Oricât de diferită ai fi de doamnele timpului meu (și sper că ești, mai cu seamă de cele care dau anunțuri la ziar), aș vrea să știi că te prețuiesc și-mi pun speranța în dumneata, chiar dacă, din timiditate, n-am îndrăznit să-ți adresez cuvântul de la început. De altminteri și despre mine colegii spun că aș avea o sensibilitate mai degrabă feminină, ceea ce poate că, spre deosebire de mulți, nu socotești a fi un cusur. Deocamdată trebuie să remarc că vorbim ca între morți: tu nu te-ai născut încă, acum, când scriu, ești neantul dinainte de naștere, eu voi fi de mult, când vei citi tu, neantul de după viață. Și faptul că vorbim totuși e mai demn de a fi sărbătorit decât aniversarea mea. Dar oricine-ai fi și oricare ți-ar fi timpul și locul în lume, e necesar să mai lămuiesc câteva amănunte, ca să nu mă judeci greșit.

Dacă îmi permit să-ți vorbesc familiar, de parcă am fi de aceeași vârstă, și dacă vei găsi cuvinte mai gazetărești în romanul meu este pentru că așa văd eu, cu telescopul fanteziei, lumea viitorului. Trebuie să știi că mă deosebesc cu totul de cei din preajmă, care cred în viitorul vostru și jură că va fi minunat. Șeful meu îmi tot spune să-mi caut o nevastă, c-o să văd cu alți ochi viața, dar eu mă socotesc doar cu picioarele pe pământ. El are pe biroul lui un pahar cu apă pe jumătate plin, eu, pe al meu, am unul pe

jumătate gol. Lipsa mea de entuziasm mă obligă să mă simt mereu vinovat.

De fapt mă tem de progresul ăsta nebunesc, care-i îmbată pe toți ca o enormă sticlă de *champagne* cu fundul în secolul al XIX-lea și cu dopul în secolul XXI, să spunem. Bei ani la rând din ea, până îți pierzi mințile. Întâi progresul te ametește, apoi te face să devii de-a dreptul bețivan: nu mai poți fără să guști din el zi de zi. Nu ești liber. Așa încât unde ei spun da, eu spun nu, unde ei văd alb, eu văd negru, unde ei palpită, eu strâmb din nas, iar încrederea lor mă face neîncredător. Mă întreprup: Anghel, băranul fecior, m-a anunțat, nu prin cuvinte, ci printr-o otheadă cu tâlc spre ușă, că mă caută cineva. Îți mai spun doar că am mari emoții în clipa de față.

*

Reiau, deși sunt un pic răvășit. O să mă grăbesc puțin. Muncesc de 11 ani la *Universul*, un jurnal care a avut dibăcia să-și crească an de an tirajul, prin publicitate. Am putut să mă angajez datorită fratelui meu Peppin, care e mai mare, mai vesel și mult mai vorbăreț decât mine, și care m-a adus în redacție încă de când aveam 19 ani. Directorul, signor Luigi Cazzavillan, în care bate o inimă de gazetar și de soldat, a acceptat să mă primească aici ca-ntr-un batalion, cum zice el, cu toate că eu abia îmi luasem bacalaureatul. Am făcut mai întâi corectură, la fel ca fratele meu, și diverse munci mărunte, apoi însă, dovedind ceva îndemănare la scris, am devenit redactor. „Dacă tu ai îndemănare la scris, cum or arăta ceilalți!“ mi-a spus draga noastră mătușă, singura rudă pe care o mai avem pe-aici, care de-abia își mișcă picioarele, în schimb are limba iute și mintea neobosită. De altminteri nu m-a citit, nu citește presa

niciodată, o consideră vinovată pentru toate relele noastre prezente și viitoare.

Acum am ajuns în birou cu domnul Neculai Procopiu, adevăratul șef al *Universului*, așa zice eu, care e aici de la începutu-nceputului, din 1884, când întregul ziar, după cum îmi povestește adesea, cu glasul înmuiat, se făcea într-o căsuță mică, proprietatea domnului colonel Niculescu, și se tipărea cu o mașină înceată, pe care te puteai însă bizui ca pe o nevastă, și la bine, și la greu. Discut adesea în contradictoriu cu distinsul meu coleg, pentru că avem idei deosebite despre aproape orice subiect. De pildă el crede că e potrivit că se va vota zilele acestea o lege contra duelului, iar eu cred că nu, cred că noi, bărbații, avem nevoie de duel ca să ne salvăm onoarea și să ne eliberăm de ce e rău în noi, și că atunci când lucrul ăsta va fi interzis ne vom ataca în feluri cu mult mai urâte. Și cred că legea asta va fi fost de mult pusă în aplicare în viitor, că tu, nerăbdătorul meu cititor, ești cu totul ignorant într-ale duelului, încât până și eu, care-s miop și, din păcate, destul de firav la trup, te-ai putea învinge, și că oricine te poate batjocori cât poștește. Sper că prețuiești vorba fără ocolișuri. Mie mi se suie sângele la cap – mi s-a și spus că sunt *una testa calda* – când mă gândesc că insulta va rămâne nepedepsită și va lua avânt, poate că de vină e totuși sângele italian al unora dintre strămoșii mei! Și-acum, te rog să ai gentilețea să-mi acorzi puțină atenție.

În decembrie trecut s-a întâmplat un lucru ieșit din comun, care și pe mine m-a tulburat peste măsură. Lângă București, în zona moșiei Băneasa, a fost găsit într-o dimineață un bărbat leșinat. Era extrem de palid și se purta ras complet. Când s-a trezit, a zis că e bucureștean și gazetar, și, cu toate astea, nu știa străzile, nu se descurca în cele mai mărunte gesturi, cum ar fi să-și ruleze o țigară, căci

fuma mult, părea rupt de lume, vorbea ciudat, iar uneori nu-i puteai înțelege deloc purtarea. Nimeni nu știa nici cel mai mic lucru despre el, iar cercetările, în care s-a implicat și șeful Siguranței publice, domnul Costache Boerescu, un bărbat melancolic, însă la o adică viclean ca șarpele (în ultimul timp pe mine nu mă simpatizează deloc), au rămas fără nici un rezultat. La început lucrurile au fost agravate pentru că în apropiere se afla un tânăr rănit de moarte, abia mult mai încolo s-a văzut că apropierea asta era pură coincidență. Ca să-l aibă sub ochi și să-i descopere complicii, conu Costache, cum i se spune, ne-a rugat să-l angajăm pe pretinsul gazetar la noi, la *Universul*. Așa l-am cunoscut pe Dan Crețu, cu care sunt și acum coleg, după două luni de la evenimente. E mai în vârstă decât mine, deși la chip arată tânăr, și e tăcut. Nici eu nu am limbariță, așa că atunci când suntem împreună auzi musca. Cu diferența că el pare să-și fi găsit deja o soție bogată, pe Marioara Livezeanu, o văduvioară încă atrăgătoare și cu gropițe în obraz, mă rog, n-aș zice că a pierdut timpul. Poate că și voi, acolo, rezolvați mai rapid chestiunile de amor, fără atâtea preludii și întârzieri, fără atâtea plimbări cu trăsura, cum mi s-a întâmplat mie. Toate presupunerile despre Dan Crețu au rămas în coadă de pește: că ar fi furat nu știu ce, iar acum își pierde urma, de-asta și-a ras barba, că ar veni din străinătate, că ar fi stat pe la spitale de alienați mintali unde sărmanii bolnavi sunt tratați cu mercur. Domnul Procopiu, care e interesat de tot ce ține de tehnică, a avut o idee simplă, că bărbatul, tuberculos, după cum dovedește și paloarea lui, a fost expus prea mult la razele invizibile ale lui Röntgen, care au drept consecință, cum am auzit și eu, căderea bărbii.

Gazetele rivale au fost primele care au lansat însă un zvon și mai nebunesc, pesemne ca să-și atragă cititorii, atât

de dornici să creadă știri de necrezut: că omul ar veni din viitor (din viitorul în care ești și dumneata). De altminteri acum Dan Crețu are deja obrazul înfrumusețat cu un barbișon castaniu care-i schimbă și fizionomia, și purtarea. Barba face pe om! Așa, omul viitorului e de-al nostru. De ce să vină din viitor și nu din America, spre exemplu? Greu de spus. Dacă mă întrebi pe mine, e posibil să se fi întors din America, fiindcă la ora asta America trăiește în alt timp decât noi, cu mult înaintea noastră. Fiecare popor se află, măcar puțin, într-alt timp, și să ne reglăm calendarele după soarele aceleiași zile nu e lucru ușor. Europa e cu 12 zile înaintea noastră, iar aici, în București, trăim după două calendare: de pildă ziua de azi, luni 18 mai 1898, este în capitala lumii, la Paris, luni 30 mai. Fapt e că Dan Crețu afirmă și azi că n-a fost niciodată în America. Cei care au avut discuții mai intime cu el – între care junele Alexandru Livezeanu, un bărbat mie nesuferit, care cucește prea ușor inima femeilor și este, din cauza asta, ridicol și plin de el ca păunul – spun că Dan e convins că trecutul lui „se află în viitor“. Dacă așa ceva se poate, atunci, cine știe, și viitorul ar putea să se verse cândva în trecut și chiar să se salveze, la nevoie, în trecut.

Oricum, atunci când în jurul meu se vorbește atât de mult despre inimi făcute de mâna omului și despre nemurire, despre biofonograf, adică fotografii animate și cu voce, la care stai și te uiți ca la teatru, despre orașe făcute numai din case cu 6 etaje sau, de ce nu, adaug eu, cu 60 de etaje, despre mașini care o să muncească în locul nostru până și la cele mai mărunte treburi casnice, la măturat, să spunem, atunci când Edison ia prizonier sunetul, când se prevede că vom putea să ținem un stenograf în buzunarul de la haină care să memoreze întocmai discuțiile pe care le purtăm, cu vocea noastră adevărată cu tot, că pe lângă

telefon va exista teatrofonul, că se va face un pod peste Marea Neagră și că telegrafia submarină e aproape fapt împlinit, pentru mine, unul, dar și pentru domnul Procopiu și toți edisonienii ceilalți din jur, nimic nu mai e cu neputință. Colegul Procopiu visa să fie inginer, crede în tehnică la fel ca în Dumnezeu. Și eu cred în ea, dar ca în diavol. Dar poate că voi o să circulați adesea între anul 1898 și anul 2000 și ceva, și iar înapoi, la fel de simplu cum circulăm noi de acasă la redacție și îndărăt și o să cunoașteți astfel fețele bune ale diavolului.

Pe Dan Crețu, cu care s-a întâmplat să petrec Revelionul, l-am auzit chiar eu vorbind despre viitor cu multă competență, așa cum ar vorbi un medic despre o epidemie sau o gospodină despre rața friptă, vorbea ca și cum, într-adevăr, ar fi știut din experiență totul. (Adaug că n-are habar de duel, nici cu armele de foc, nici cu spada!) Când am încercat să-l trag de limbă despre viitor, a intrat iar în tăcere, dar nu mi-a scăpat că era tare necăjit, cine știe, poate din motive personale. Fratele meu, care își risipește timpul și talentul traducând din mai multe limbi, publică chiar acum un foileton american, la noi în gazetă: *Singur din veacul său. În anul 2000*. E vorba de un tânăr care suferea de boala numită insomnie, de aceea se culca într-o cameră subterană, în care nu pătrundeau zgomotele și unde era adormit în fiecare seară de un doctor, prin metode mesmeriste. Somnul lui semăna cu moartea, îi încetinea toate funcțiile trupului. Ca să se trezească era nevoie de o intervenție tot după niște metode medicale, dacă nu, dormea la nesfârșit. Doctorul pleacă din oraș și-i lasă servitorului grija de a-l deștepta în zori. Tânărul se trezește, dar nu a doua zi dimineață, la ora nouă, cum poruncise (servitorul îl părăsise acolo din cauze care nu prezintă importanță), ci în anul 2000. Și începe imediat să discute niște subiecte

foarte grave cu membrii familiei care se întâmplase să-l descopere, ca-ntr-un mormânt, în camera lui subterană. Deși romanul e scris plicticos și îmbibat de opiu (sper să mai înțelegi că numesc astfel socialismul), m-a interesat cum vede autorul viitorul tău. După părerea lui totul se va rezolva după anul 2000, nu mai există rău, nu mai există săraci și bogați, adică există numai bogați, nu mai există servitori și stăpâni, ci numai stăpâni, nu mai sunt bolnavi, totul e ca o muzică nesfârșită. Să mă ierți dacă, în ce mă privește, văd lucrurile pe dos. Desigur, poate mă înșel și ai tot dreptul să râzi de mine. Parcă te aud! Dar cred că prea puțini oameni pot trăi într-un *dolce far niente*, cum ar spune domnul director, signor Luigi, și cred mai cu seamă că progresul pornit acum va stăpâni omul asemenea unui tiran. Dar dacă tu vei putea călători între o lume și alta ca și cum ai da limbile ceasului înainte și înapoi, după voie, aș spune că a meritat totul. Cât te invidiez pe tine, dragul meu cititor, că poți judeca de acolo, de departe, cine are dreptate, în timp ce eu înaintez ca-ntr-o mlaștină de închipuiri.

Tot în decembrie anul trecut, eram pe cale să închei un roman pe care-l numisem *Viitorul începe luni*. Se petrecea peste 100 și ceva de ani numărând de acum, așa că atunci când a picat din cer Dan Crețu, dacă-mi permiți această figură de stil, i-am împrumutat eroului meu numele și înfățișarea lui. Prima scenă era chiar la noi în București, și la noi în redacție, dar mutată cu ochii minții mele în viitorul tău, dragă cititorule. Am schimbat doar decourile, ca la teatru. Pe stradă, vehicule prea multe, care nu-ți mai permit să avansezi decât la pas, prevăzute cu un motor care înlocuiește puterea cailor, cum s-au tot făcut în ultimii ani, calendare de perete fără imagini, doar cu cifre, femei și bărbați îmbrăcați aproape la fel, în pantaloni,

ca și cum ar fi înregimentați într-o armată, care mănâncă din farfurii moi și beau din pahare moi, aruncate imediat la coș, ca hârtiile. Toți sunt obosiți încă din tinerețe, adică nu mai simt gustul vieții. Nu mă întreba de ce văd așa viitorul: semnele există, dacă vrei să le bagi în seamă, numai că noi suntem orbi, ca îndrăgostiții. Oricum, domnul Socec, mă refer la fiul marelui editor Socec (care a scos cele mai bune cărți de poezie ale vremii noastre), mi-a respins manuscrisul. E un tânăr de vârsta mea, distins, miopia și-o ascunde sub lornion, te poți încrede în el, dar l-au iritat, din câte mi-a mărturisit, doamnele îmbrăcate în pantaloni (la urma urmei, unul din capetele de acuzare pentru care Jeanne D'Arc a fost arsă pe rug, mi-a subliniat domnia sa) și ideea imposibil de închipuit a farfuriei pe care o arunci la gunoi după folosire. Și tot restul, a adăugat.

Chiar și acum simt un cuțit în inimă când îmi amintesc că, intrând emoționat în biroul lui, încă înaintea să-mi vorbească, am văzut pe prima filă, lângă titlu, un NU! mare, scris cu cerneală violetă. Domnul Socec mi-a spus că amintirea tatălui său îl împiedică să publice asemenea *lucruri închipuite, dar de neînchipuit*: absolut sigur că viitorul va arăta altfel! Că romanul meu ar fi ratat și că cel mai bun loc pentru el este același ca pentru farfuriile și paharele din cartea mea. Am plecat pe trei cărări de la el, îmi plesnea capul și credeam că mi-a sosit ceasul. Dacă ar ști că cititorul e interesat de asemenea povești, a mai spus, ce-i drept, domnul Socec, le-ar publica cu dragă inimă, fără să țină cont că el le socotește nerozii. Însă oamenii de azi vor să știe că viitorul e vesel „cum îl vedem și îl dorim cu toții, domnule Mirto“, nu cum îl „îndoliez“ eu. „Grădina dămitale e cultivată cu boboci de trandafir negri“, a adăugat domnia sa, „închipuie-ți ce se va întâmpla când vor înflori“. De-ai ști, scumpul meu cititor care stai ascuns după timp ca după

un munte înalt, cât aş vrea să nu am dreptate, ca să nu ajung și eu copleșit de durere, ca nefericita Cassandra!

Și acum a sosit clipa să te iau de braț și să te duc, dacă vrei, în trecătorul meu prezent. Povestea pe care, cu acest prolog, eu am încheiat-o azi, iar tu o începi tot azi, un alt azi, al tău, abia acum urmează – și te previn că, deși pare de necrezut, e adevărată. Am trăit-o chiar eu, iar ce n-am trăit am aflat și-am pus cap la cap, ca un detectiv, ca un romancier și mai cu seamă ca un gazetar ce sunt. Am căutat să pătrund, întocmai ca razele descoperite de domnul profesor Röntgen, în trupurile tuturor. Și chiar în gândurile lor, ceea ce domnul Röntgen încă n-a reușit. Zeița Fortuna, de data asta în toane bune, mi-a stat alături la restabilirea adevărului.

Totul a început spre sfârșitul iernii. Era luni, 23 februarie, după cum se putea vedea în noul calendar, ilustrat anul acesta cu minunați cai de curse, din biroul pe care, cum spuneam, îl împart cu redactorul-prim al ziarului nostru.

(P.M., București, luni 18 mai 1898)

LUNI 23 FEBRUARIE

O femeie frumoasă

1

M-am uitat a nu știu câta oară la ceasul din pe-
rete și am renunțat să-mi aprind încă o țigară
de foi, unul din puținele vicii pe care mi le
permit. Am aerist, pentru că șefului meu nu-i place fumul,
apoi am luat de pe birou pachetul învelit în ziarul proaspăt
și l-am pus la subsuoară. Mi-am smuls pălăria din cuier și
am coborât în fugă scările. Afară am avut un frison, m-am
întors pe călcâie și am urcat la fel de repede în birou. Mi-am
luat paltonul, am ascuns pachetul sub el, am stins lumina
și am ieșit din nou. La intrare m-am întâlnit cu un om care
ducea o cutie de tubă, cred, pentru fanfara pe care directo-
rul nostru s-a hotărât s-o înființeze, cu iubitorii de muzică
de la gazetă.

Orașul părea bolnav, ploua mărunț, dar în aerul serii
se simțea deja un pic de căldură de primăvară. Am trecut
pe lângă casa generalului Algiu și m-am mirat să văd că mor-
manul de zăpadă cu dâre înnegrite, adunat cu grijă într-un
colț al grădinii pustii, nu se topise cu totul. M-am uitat după
o birjă, deși șansele să prind una în preajma redacției erau
mici, așa că am iuțit pasul spre stația din fața Teatrului Națio-
nal, care nu-i departe. Spre deosebire de colegul Procopiu,

care, ca orice om important, își ia zilnic umbrela, indiferent de vremea de afară, eu mă orientez după previziunile meteorologice din gazetă, pe care de altminteri am datorita să le obțin prin telefon de la Institut – o treabă destul de plicticoasă. Or, de zile bune, nu se mai anunțase ploaie sau ninsoare. Mi s-a părut că aud pași în spatele meu. M-am întors iute, totuși n-am văzut pe nimeni, pesemne că mi se năzărise. Am nervii foarte încordați în ultima vreme.

Piața Teatrului, bine luminată de felinare electrice, de care domnul primar a fost tare mândru, ca și cum el ar fi inventat electricitatea, era însă pustie, lucru cu totul ieșit din comun. Dacă birjarii și-au ales drept stație acest loc din inima orașului, asta înseamnă că este cel mai cunoscut și cel mai aglomerat punct al Bucureștilor, la orice oră din zi și din noapte. Într-adevăr, de aproape o jumătate de veac, clădirea Teatrului a funcționat la fel ca farurile de la țărmul mării, i-a ajutat să se orienteze pe oamenii care călătoresc pe apele Capitalei noastre veșnic agitate de treburi și veșnic buimăcite de distracție. Aici, în fața Teatrului, se intersectează traseele celor care înseamnă ceva în țara asta, aici dau spectacole actrițe și juni-primi care fac ca viața de pe scenă să fie mai frumoasă și mai suportabilă decât cea din realitate, aici cântă interpreți de operă și faimoși instrumentiști din toată Europa, acoperiți de flori și de ovații de către un public, dacă nu întotdeauna avizat, măcar mereu mărinimos. Aici am văzut-o în adolescență pe Sarah Bernhardt, care era în stare să râdă cu jumătate de față și să lăcrimeze cu cealaltă jumătate. În preajma acestei piețe sunt hotelurile, cafenelele și restaurantele cele mai cunoscute și mai pline de clienți, Continental, Fialcowski, Riegler, Capșa, Frascatti, grădina lui Iancu Oteteleşanu, iar nu departe se află Regele și Regina, în Palatul lor. Nici viscolul cel mai mare și nici zilele de arșiță din luna lui cuptor nu-i

alungă pe toți birjarii din piață. Când lumea iese de la vreo piesă, birjele se ocupă și dispar, într-adevăr, preț de o clipă, dar, în timp ce piața se goleşte de unele, sosesc deja altele, care și-au depus mușteriii și se pregătesc să culegă ce-a rămas, într-o rotire de carusel.

Or, de data asta locul era gol, gol cum nu-mi aminteam să-l fi văzut în viața mea, ca și cum niciodată n-ar fi fost și nu va mai fi niciodată vreo urmă de birjă pe-acolo. Ce ușor poate să se înstrăineze totul dintr-odată! Ce ușor e să-ți pierzi locul în lume! Așa, fără trăsuri, piața îmi părea alta, îmi dădea o stare de neliniște, de parcă nu m-aș mai fi aflat în București, ci într-un oraș necunoscut. Pachetul, pe care-l țineam ca o platoșă în dreptul pieptului, mă incomoda, mă încălzisem și-l simțeam și pe el cald, iar ochelarii mi se umpluseră de picături fine. E foarte rău să porți ochelari pe vreme ploioasă. Cu chiu, cu vai, cu o singură mână, am reușit să mi-i șterg cu batista, încercând să mă adun ca să pricep ce se întâmplă. Într-un singur caz dispăreau toți muscalii de aici: atunci când alt colț al orașului devenea inima interesului bucureștenilor. Vreun bal de binefacere mult trâmbițat, ținut într-unul din palatele protipendadei, vreo întrunire politică de la care atârna soarta țării sau vreo inaugurare cu pompă și popă, acele evenimente după încheierea cărora orice birjar speră că se va alege cu un frumos bacșiș. Oamenii veseli sunt adesea risipitori și e de folos să fii în preajma lor în asemenea clipe. Dacă asta era explicația, ar fi fost cazul s-o știu și eu, fiindcă *Universul*, ziarul cu cel mai mare tiraj de la noi, anunță cu mult înainte și în repetate rânduri tot ce face să palpate inima bucureșteanului, fie el târgoveț, boier sau burghez.

Dar în starea de surescitare în care mă aflam, mi-am dat seama că nu pot să-mi amintesc nici măcar în ce zi suntem. Am scos de sub palton pachetul învelit în ziarul abia apărut

și, apropiindu-mă de un felinar, am citit data: *Luni 23 februarie 1898*. În aceeași clipă mi-am amintit: era seara conferinței doctorului Gerota de la Ateneu. Nici un alt eveniment n-ar fi putut stârni atâta curiozitate și patimă în București. În ultimul timp au fost discuții aprinse în familie, supărări și certuri, o parte din doamne au hotărât să rămână acasă, elevii din cursul superior au obținut locuri bunicele făcând ochi dulci domnișoarei Laura de la magazinul de partituri și instrumente muzicale, unde se vând bilete pentru spectacole și conferințe. Dacă uitasem totuși de asta era numai din cauza epuizantei mele obsesii din ultimele săptămâni, care mă făcuse să-mi pierd somnul și să par, cum mi-a spus cu mult respect Anghel, feciorul, un strigoi. Starea mea mi-a atras de la domnul Procopiu câteva muștrări, să zicem prietenești, dar *foarte* apăsate, despre îndatoririle de la birou. Nu mai departe decât azi-dimineață, domnul Procopiu, enervat și din cauza fumului „de locomotivă“ de la trabucurile mele, mi-a pus în vedere, nu în calitate de șef, ci doar ca vechi coleg: „În felul ăsta, dragul meu, nu se mai poate...“ și se pregătea să-mi țină o prelegere moralizatoare, cum fac toți, de la o vreme, cu mine, dar l-am asigurat repede, cu o voce care mă tem că suna jalnic: „Azi, domnule Procopiu!“ M-a privit gânditor și n-a mai zis nimic. Dacă oamenii s-ar abține să-ți tot dea sfaturi, cred că lumea ar fi suportabilă. Am întins pasul. Da, lângă Ateneu, de-a lungul grădinii Episcopiei, ar fi trebuit să văd birjarii gata să se repeadă la pradă.

Cum pomii și tufele din grădină își pierduseră de mult frunzele, iar primăvara se lăsa așteptată ca o doamnă care întârzie la o întâlnire de amor, am zărit de la distanță cupola Ateneului și intrarea cu albele coloane canelate, de templu, și am observat cu nespusă ușurare că, într-adevăr, birjele erau toate acolo. În mare întârziere fiind, n-am stat să aleg,

CUPRINS

<i>Prolog</i>	7
Luni 23 februarie	
O femeie frumoasă	17
Mărti 24 februarie	
Trei ceasuri negre	70
Miercuri 25 februarie	
Ironia sorții	135
Joi 26 februarie	
Scopul scuză mijloacele	183
Vineri 27 februarie	
Atentatul	233
Sâmbătă 28 februarie	
La donna è mobile	267
Duminică 1 martie	
Acum să bem!	291
<i>Epilog</i>	309